

Campsentelles, 9
2006

CENTRE D'ESTUDIS SANTFOSTENCS
AMICS DE CABANYES

Un any anellant
ocells als voltants
de Sant Cebrià de
Cabanyes

(octubre 2005-octubre 2006)

GRUP DE NATURA
PARUS

Passeig del Centenari, s/n
08410 Vilanova del Vallès
grup.parus@gmail.com

A finals de novembre de 2005 els membres de l'equip d'anellament de Grup de Natura PARUS van decidir començar una sèrie de jornades d'anellament científic d'ocells amb la intenció de prospectar els voltants de l'ermita de Sant Cebrià de Cabanyes, al terme municipal de Sant Fost de Campsentelles (Vallès Oriental, Barcelona) i conèixer quines eren les espècies d'ocells que composaven l'avifauna de la zona. Els components d'aquest grup són: J. Carles Fernández-Ordóñez (Terrassa), Àngel Fernández (Lliçà d'Amunt), Antoni España (Ripollet), Valentí Costafreda (Santa Perpètua de Mogoda), Carles Furquet (Molins de Rei) i Miguel Sánchez (Montcada i Reixac).

Els bons resultats de les primera jornades van animar el grup a tornar en posteriors ocasions per continuar coneixent l'àrea i catalogant les diferents espècies d'ocells que allà es troben.

Els objectius principals d'aquestes captures són: 1) Recollir informació, mitjançant l'observació di-

recta i l'anellament científic, principalment d'espècies d'ocells d'ambients arbustius, de bardisses i màquies; i 2) Aprofundir en el coneixement de la biologia d'espècies estivals, residents, hivernants, introduïdes i cinegètiques.

*Bruel (Regulus ignicapilla) mascle capturat per a anellament.
Foto: Javier Cotín.*

Metodologia

La zona d'estudi són els voltants i zones adjacents a l'ermita de Sant Cebrià de Cabanyes (Sant Fost de Campsentelles, Vallès Oriental) i inclou les zones arbustives i bardisses. També inclou alguns trams de petits barrancs amb vegetació molt densa.

El principal mètode utilitzat per capturar els ocells són les xarxes japoneses o verticals. Aquests paranys no selectius (autoritzats per l'Ordre de 10 de juny de 1992, de regulació de l'anellatge científic d'ocells, DOGC núm. 1618) han demostrat una alta efectivitat fins i tot a zones amb poca vegetació on són ben visibles.

Els metres de xarxa utilitzats han variat segons la disponibilitat de personal i la meteorologia, solen rondar els 100 (unes 8 xarxes de 12 metres) per jornada.

Els resultats obtinguts durant les visites realitzades es mostren a la Taula 1.

Resultats

Des d'octubre de 2005 fins a octubre de 2006 s'han capturat un total de 608 ocells, repartits en 19 famílies de les quals només una no pertany a l'ordre dels Passeriformes (Fig. 1).

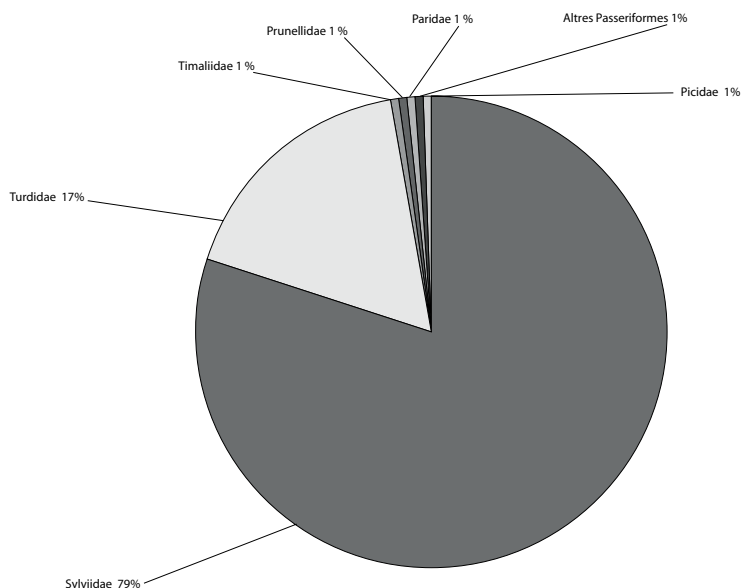

Fig. 1. *Abundància relativa del número d'individus per famílies. A l'apartat Altres Passeriformes s'inclouen les famílies: Troglodytidae, Muscicapidae i Aegithalidae.*

A la Taula 1 es mostren les captures, per espècie, realitzades als voltants de l'ermita de Sant Cebrià de Cabanyes (Sant Fost de Campsentelles, Vallès Oriental) des d'octubre de 2005 fins a octubre de 2006. Com podem veure les espècies pertanyen principalment a l'ordre dels Passeriformes (99.67 % de les captures).

Nom català	Nom científic	Captures
Boscarla de canyar	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	1
Mallerenga cuallarga	<i>Aegithalos caudatus</i>	2
Rossinyol bord	<i>Cettia cetti</i>	4
Pit-roig	<i>Erithacus rubecula</i>	91
Mastegatatzes	<i>Ficedula hypoleuca</i>	3
Colltort	<i>Jynx torquilla</i>	2
Rossinyol del Japó	<i>Leiothrix lutea</i>	9
Mallerenga blava	<i>Parus caeruleus</i>	6
Mallerenga carbonera	<i>Parus major</i>	3
Mosquiter comú	<i>Phylloscopus collybita</i>	16
Mosquiter de passa	<i>Phylloscopus trochilus</i>	4
Pardal de bardissa	<i>Prunella modularis</i>	8
Bruel	<i>Regulus ignicapilla</i>	8
Tallarol de casquet	<i>Sylvia atricapilla</i>	421
Tallarol gros	<i>Sylvia borin</i>	10
Tallareta vulgar	<i>Sylvia communis</i>	2
Tallarol capnegre	<i>Sylvia melanocephala</i>	10
Cargolet	<i>Troglodytes troglodytes</i>	2
Tord comú	<i>Turdus philomelos</i>	6
19 espècies	TOTAL	608

Taula 1

Al llistat següent es presenten algunes altres espècies detectades a la zona, però no capturades, fins a octubre de 2006:

Nom català	Nom científic
Esparver	<i>Accipiter nisus</i>
Aligot comú	<i>Buteo buteo</i>
Falcó peregrí	<i>Falco peregrinus</i>
Perdiu roja	<i>Alectoris rufa</i>
Colom domèstic	<i>Columba livia var. domestica</i>
Gamarús	<i>Strix aluco</i>
Xot	<i>Otus scops</i>
Enganyapastors	<i>Caprimulgus europaeus</i>
Cucut	<i>Cuculus canorus</i>
Falciot negre	<i>Apus apus</i>
Ballester	<i>Apus melba</i>
Abellerol	<i>Merops apiaster</i>
Puput	<i>Upupa epops</i>
Picot garser gros	<i>Dendrocopos major</i>
Cuereta blanca	<i>Motacilla alba</i>
Titella	<i>Anthus pratensis</i>
Oreneta vulgar	<i>Hirundo rustica</i>
Oreneta cuablanca	<i>Delichon urbicum</i>
Rossinyol comú	<i>Luscinia megarhynchos</i>
Merla	<i>Turdus merula</i>
Oriol	<i>Oriolus oriolus</i>
Pinsà comú	<i>Fringilla coelebs</i>
Gafarró	<i>Serinus serinus</i>
Cadenera	<i>Carduelis carduelis</i>
Lluer	<i>Carduelis spinus</i>
Verdum	<i>Carduelis chloris</i>
Pardal comú	<i>Passer domesticus</i>
Pardal xarrec	<i>Passer montanus</i>
Sit negre	<i>Emberiza cia</i>

Espècies comentades

Comentarem algunes dades de les espècies més emblemàtiques, per una o altra raó, als voltants de l'ermita de Sant Cebrià de Cabanyes.

Tallarol de casquet (*Sylvia atricapilla*)

Del llatí “*silva*” que vol dir “bosc” i “*atricapillus*” que vol dir “amb els cabells negres”, així la interpretació del seu nom seria “ocell del bosc amb el capell negre”. Aquest sílvid, juntament amb la boscarla de canyar (*Acrocephalus scirpaceus*) és una de les espècies més anellades, anualment, a tot Catalunya. Aprofita casa nostra com a lloc de pas durant les seves migracions. Cria principalment al centre i nord d'Europa, tot i que també ho fa a Catalunya, i passa l'hivern, principalment, a Andalusia (sud d'Espanya) i el nord d'Àfrica on s'alimenta de petits fruits i baies (de l'olivera *Olea europaea*, de l'heura *Hedera helix*, de la troana *Ligustrum* spp, del llentiscle *Pistacia lentiscus* i altres). Als voltants de l'ermita de Sant Cebrià de Cabanyes troba un ambient ideal, tant per descansar durant els seus viatges (i proveir-se d'aliment altament energètic) com per passar gran part de l'hivern. La zona està recoberta per un mantell arbustiu molt variat on la majoria de les espècies que el conformen produeixen petits fruits comestibles que aprofiten aquesta i altres espècies d'ocells.

Com a fet anecdòtic i força interessant, destacarem que entre les captures de finals de tardor de 2005, vam trobar un tallarol de casquet que portava un anellat belga, fet que constata el ja conegut pas d'ocells provinents de Bèlgica per casa nostra en el seu viatge tardorenc cap al sud.

Tallarol de casquet (Sylvia atricapilla) mascle capturat per a anellament.
Foto: Pedro Bescós.

Colltort (*Jynx torquilla*)

Del grec “*iunx*” que vol dir “colltort” i del llatí “*torquilla*” (diminutiu de “*torquere*”) que vol dir “girar”, així la interpretació del seu nom seria “ocell que gira o torça el coll”. Aquest petit pícid, parent dels picots, és una de les espècies menys conegudes de Catalunya. Aprofita casa nostra com a lloc de pas durant les seves migracions i també per criar en llocs molt determinats. És un hivernant molt escàs i irregular. S'alimenta principalment de formigues i altres petits insectes, d'on li prové un altre nom popular “formiguerol”. Als voltants de l'ermita de Sant Cebrià de Cabanyes el trobem durant les migracions.

A la zona d'estudi només s'han capturat dos exemplars, tots dos el mateix dia d'octubre de 2006, que corresponien a ocells en migració activa, provinents de les seves zones de cria i durant el seu viatge cap al sud de la Península Ibèrica o el nord d'Àfrica.

Colltort (Jynx torquilla) adult capturat per a anellament.
Foto: Pedro Bescós.

Rossinyol del Japó (*Leiothrix lutea*)

Del grec “*leios*” que vol dir “llis” i “*thrix*” que vol dir “cabell”, i del llatí “*luteus*” que vol dir “groc-safrà”, així la interpretació del seu nom seria “ocell de color groc-safrà amb plomes llises”. Aquest timàlid asiàtic realment no és un vertader rossinyol ni tampoc és originari del Japó, amb un únic parent a Europa (la mallerenga de bigotis *Panurus biarmicus*), prové originàriament del sud-est asiàtic. Ha sigut introduït a Europa com a ocell de companyia, tant pel seu bell cant, com pels colors llampants del seu plomatge. Des que, als anys noranta del segle XX, han aparegut poblacions en llibertat d’aquest ocell en uns pocs indrets d’Europa (principalment França i Catalunya). Al nostre país es va trobar per primer cop a la Serra de Collserola i, actualment, ja s’ha escampat per tota aquesta serra i ara també s’ha instal·lat a la Serralada de Marina, almenys a les zones arbustives dels voltants de l’ermita de Sant Cebrià de Cabanyes. De la mateixa manera que el tallarol de casquet, és

un ocell principalment frugívor, s'alimenta de fruits, i a la zona de Sant Cebrià troba un lloc ideal amb una cobertura arbustiva productora de fruits molt important, on hem arribat a observar fins a 87 exemplars junts durant la tardor de 2005.

Des de setembre de 2006, a tots els ocells capturats se'ls marca amb una anella de plàstic de color per tal d'intentar conèixer els seus moviments sense haver de capturar-los més vegades. Així, qualsevol persona que els observi, si ens comunica les dades de la seva observació, sigui aficionat o no a l'ornitologia, podrà contribuir al seu estudi.

*Rossinyol del Japó (Leiothrix lutea) capturat per a anellament.
Foto: J.C. Fernández-Ordóñez.*

Agraïments

Els autors d'aquest article volem donar un agraïment especial a totes aquelles persones que han col·laborat en les tasques d'anellament i al parc natural de la Serralada de Marina (Diputació de Barcelona) per donar-nos el seu vist-i-plau sobre les activitats de captura i marcatge d'ocells que s'han realitzat dins els límits de l'espai protegit. També volem esmentar i apreciar l'interès mostrat pel Centre d'Estudis Santfostencs "Amics de Cabanyes" i, en especial, en la figura de Ferran Pérez, per la nostra activitat. I no podem oblidar-nos dels nostres amics Pedro Bescós i Javier Cotín que, molt amablement, ens han cedit algunes de les fotografies que apareixen en aquest article.